Народна банка на
Република Северна Македонија

Дирекција
за платни системи

Годишна информација
за плаќањата во Република Северна Македонија
во 2019 година

Агенда

- ПЛАТЕЖНИ ТРАНСАКЦИИ
- КРЕДИТНИ ТРАНСФЕРИ
- ПЛАТЕЖНИ КАРТИЧКИ
- ПЛАТЕЖНА ИНФРАСТРУКТУРА
- ПЛАТНИ СИСТЕМИ ВО ЗЕМЈАТА
- НАДОМЕСТОЦИ КАЈ КАРТИЧНОТО РАБОТЕЊЕ
- ТРЕНДОВИ КАЈ ИНТЕРНЕТ-ТРГОВИЈАТА

Платежни трансакции со платни инструменти во земјата

Учество во вкупниот број на безготовински трансакции (%)

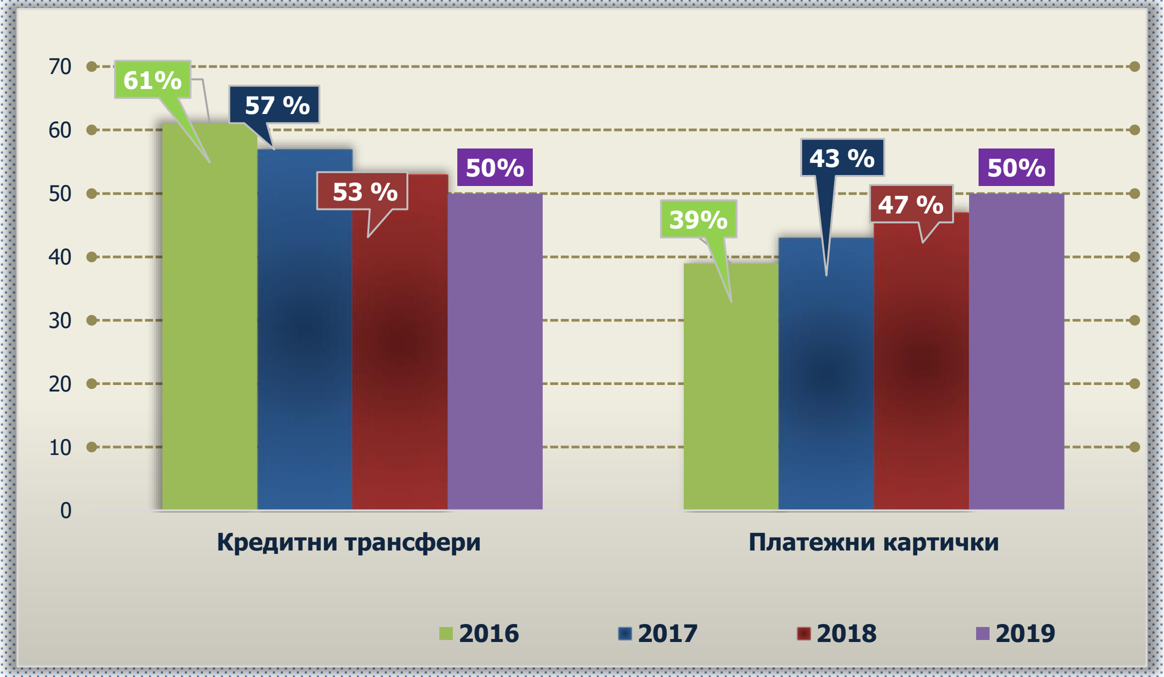

Учество во вкупната вредност на безготовински трансакции (%)

- Вкупниот број изнесуваше **127 милиони трансакции, што претставува годишен раст од 11,7%**.
- Вкупната вредност забележа годишен раст од **6,5% и достигна 4.062 милијарди денари**.

Платежни трансакции со платни инструменти-компаративен контекст

Учество во вкупниот број безготовински трансакции (%)

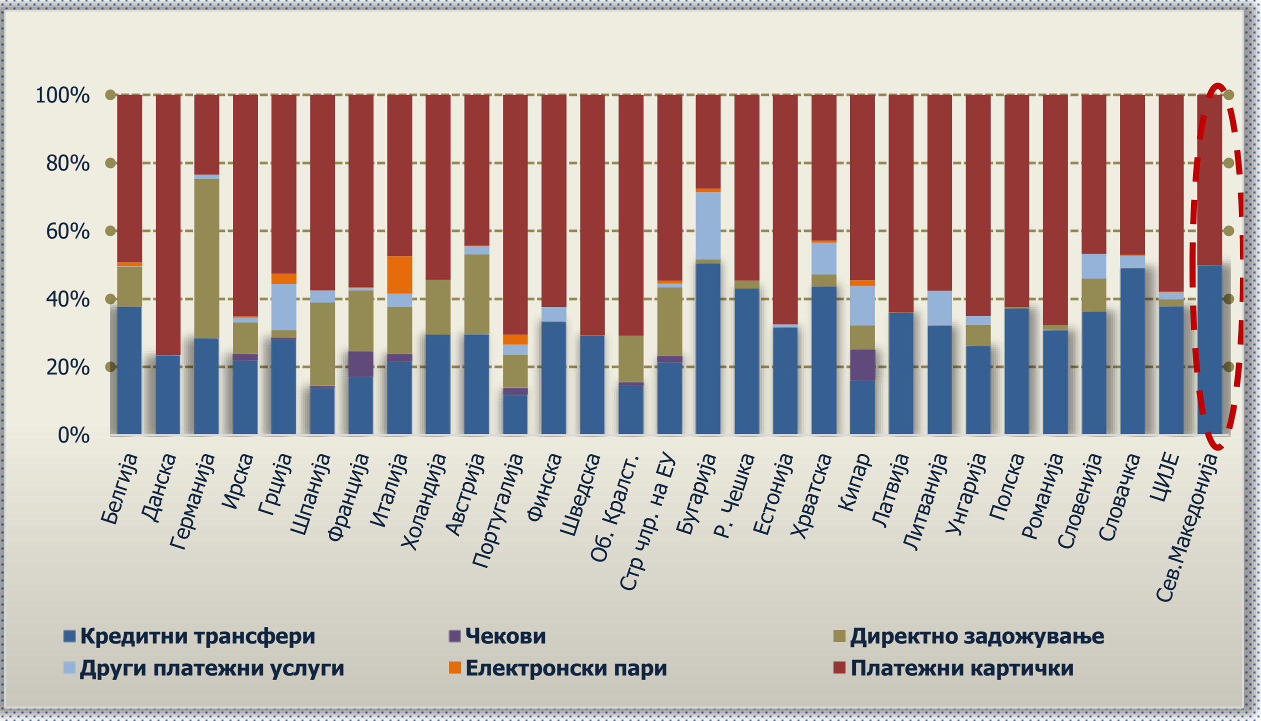

Учество во вкупниот број на трансакции со кредитни трансфери (%)

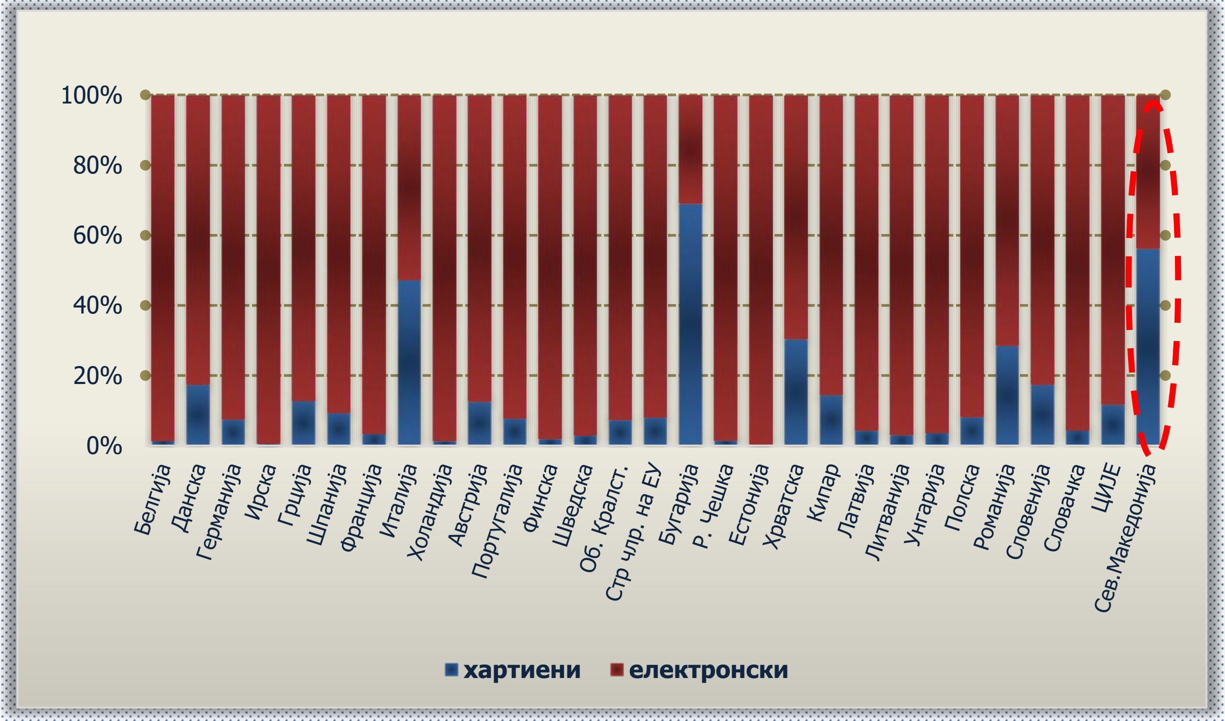

- **Платежните картички се користат релативно помалку во РСМ** (учеството на трансакциите со платежни картички во вкупниот број на безготовински плаќања во 2019 година изнесува 50%), во споредба со земјите од ЦИЈЕ (58%) и старите земји членки на ЕУ (55%).
- Од друга страна, **во РСМ кредитните трансфери имаат значително учество** (50%) во вкупниот број трансакции со безготовински платни инструменти, што е над просекот на старите земји членки на ЕУ (21%) и ЦИЈЕ (38%).

- Во РСМ се забележува **релативно ниско учество на електронските кредитни трансфери** (44,2%) во вкупниот број кредитни трансфери, во споредба со старите земји членки на ЕУ (92%) и земјите членки на ЦИЈЕ (88%).
- Ваквата состојба укажува на потреба од поголема **промоција и едукација за користење на веќе воспоставената инфраструктура за дигитални плаќања** во домашната економија.

Број на трансакции со кредитни трансфери

- Вкупниот број трансакции со кредитни трансфери во 2019 г. изнесуваше **63,6 милиони и забележа годишен раст од 5,2%**, при што најголемиот број од нив беа иницирани од страна на **правните лица (70%),** додека остатокот од физичките лица.
- **Правните лица иницираат 54%** од бројот на кредитните трансфери во земјата по електронски пат, додека **физичките лица електронски иницираат 22%** од вкупниот број кредитни трансфери.

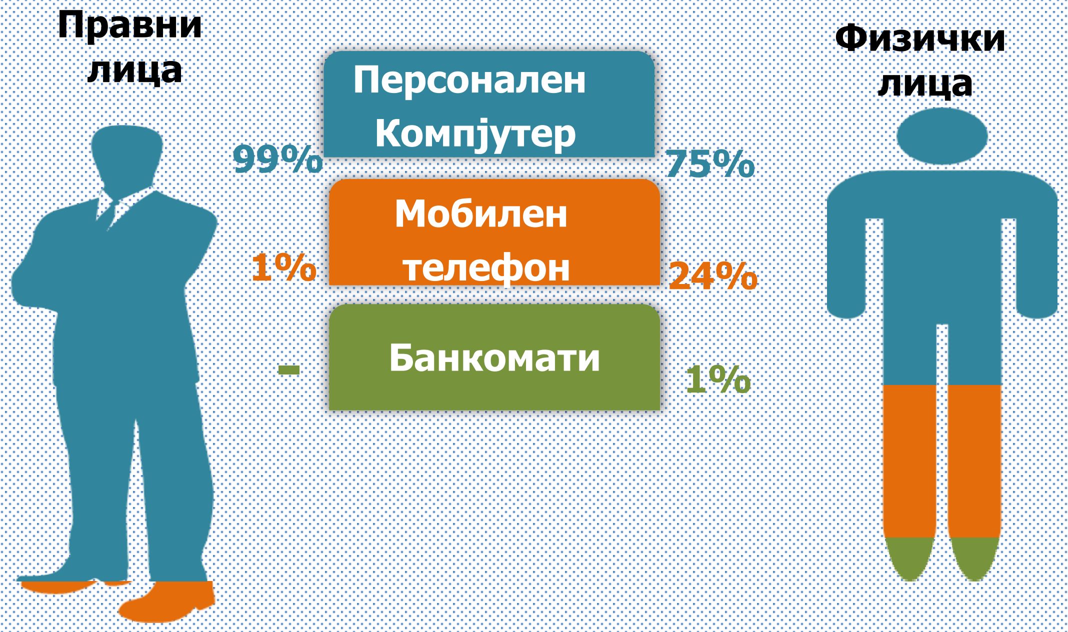

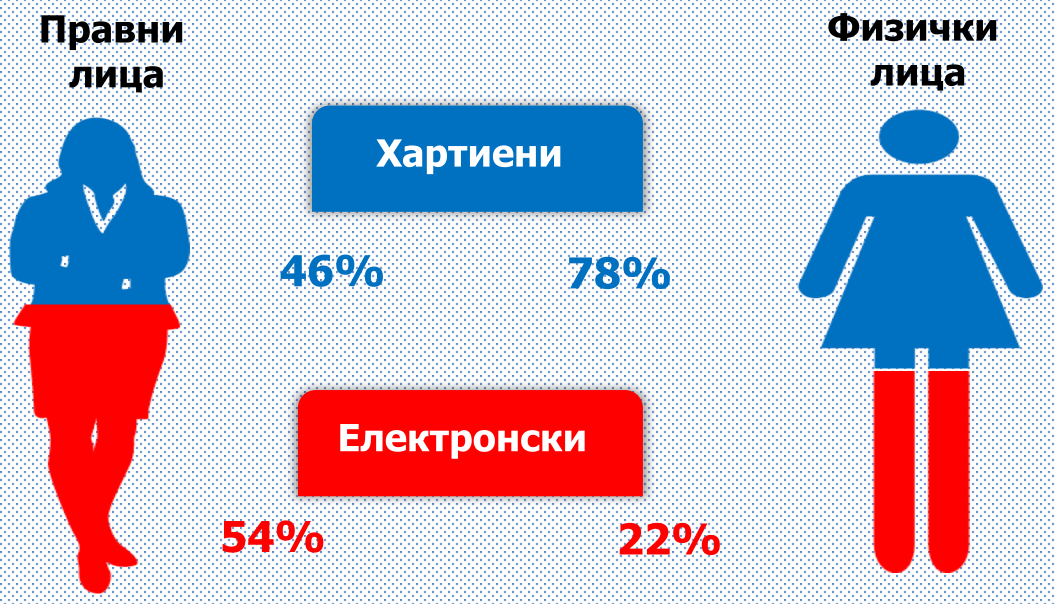

- Од аспект на **уредот на кој се иницирани електронските кредитни трансфери**, најголема примена (99%) кај правните лица и натаму има персоналниот сметач, додека, пак, кај физичките лица продолжува трендот на зголемена употреба на апликациите инсталирани на мобилните телефони (24%), за сметка на намалување на учеството на персоналниот сметач.

Структурно учество на бројот на трансакции со платежни картички на уредите лоцирани во земјата

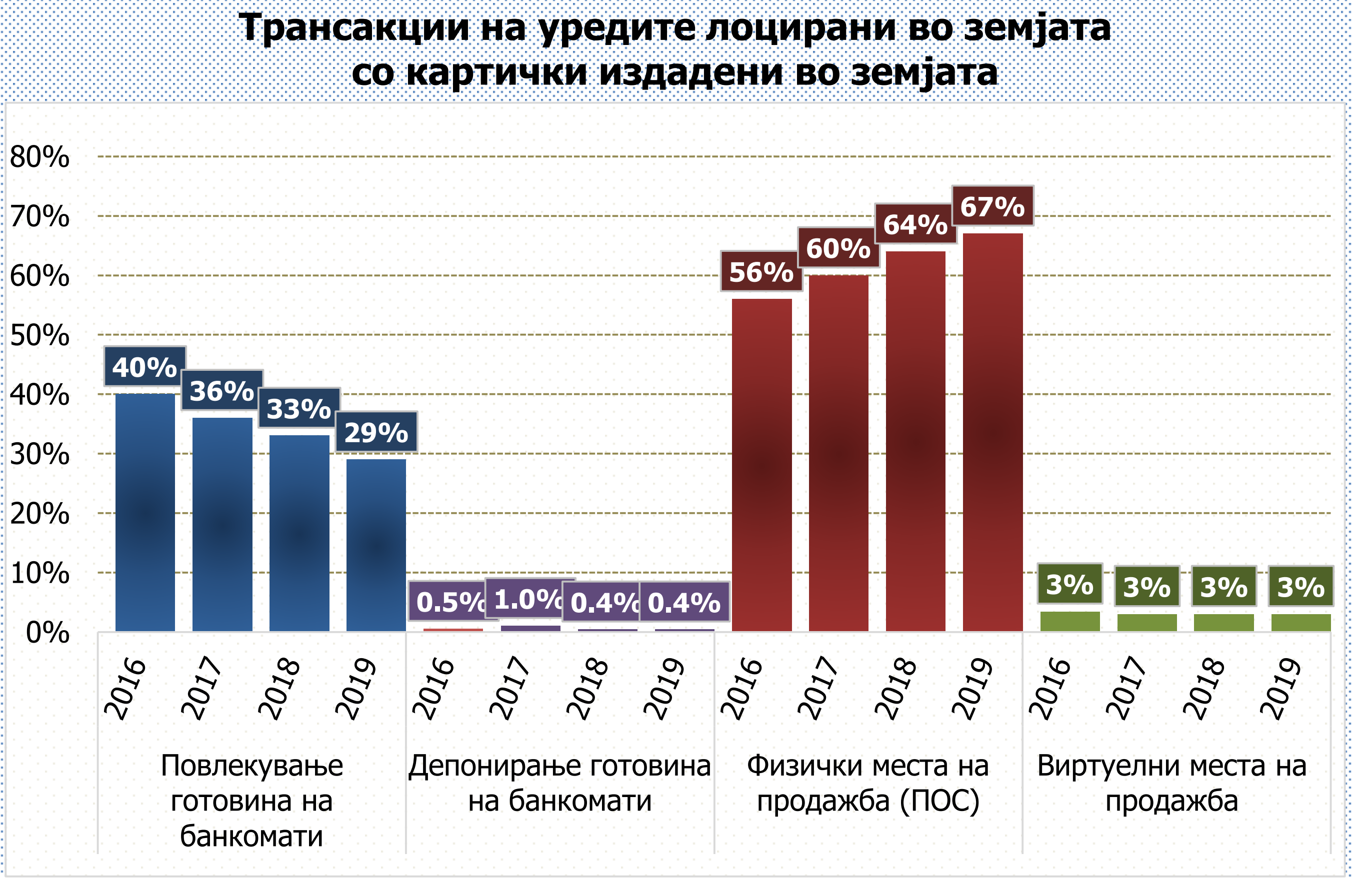

- Број на трансакции **– 92 милиона, со годишен раст од 14%.**
- Позитивен тренд на **зголемување** на учеството на домашните платежни картички за вршење плаќања на уредите на **физичките места на продажба во земјата, за сметка на намалувањето на учеството на овие картички за повлекување на готовина од банкомати.**

Структурно учество на бројот на трансакции со платежни картички во прекуграничен контекст

Трансакции на уредите лоцирани во земјата со картички издадени надвор од земјата

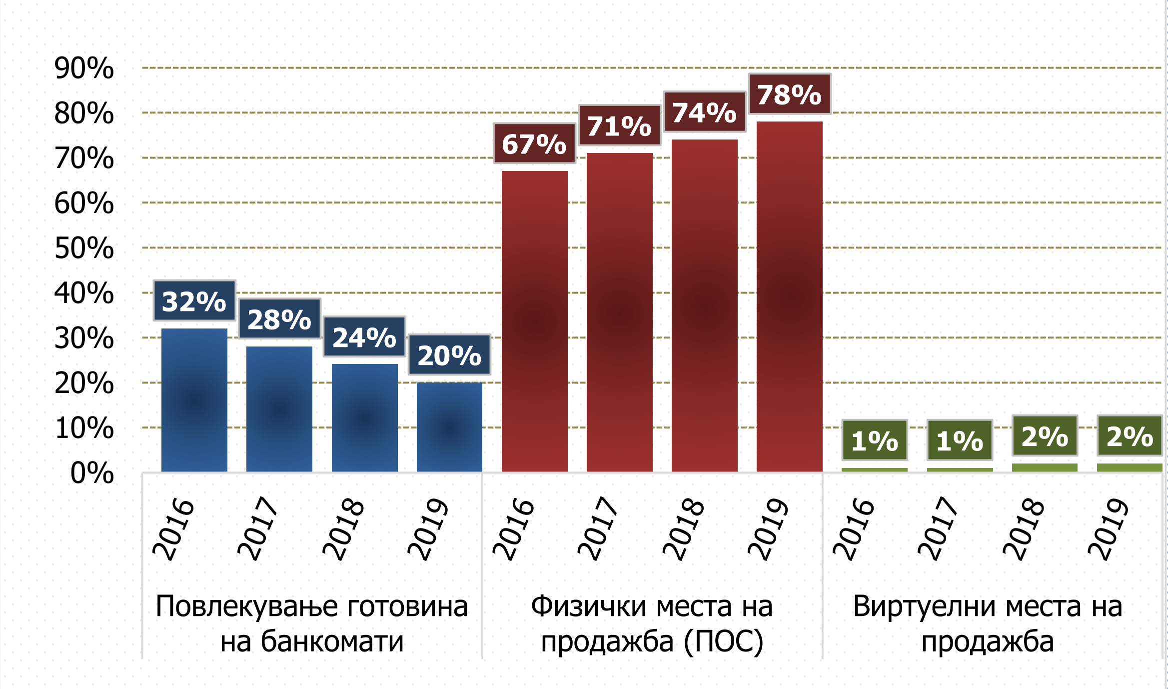

Трансакции на уредите лоцирани надвор од земјата со картички издадени во земјата

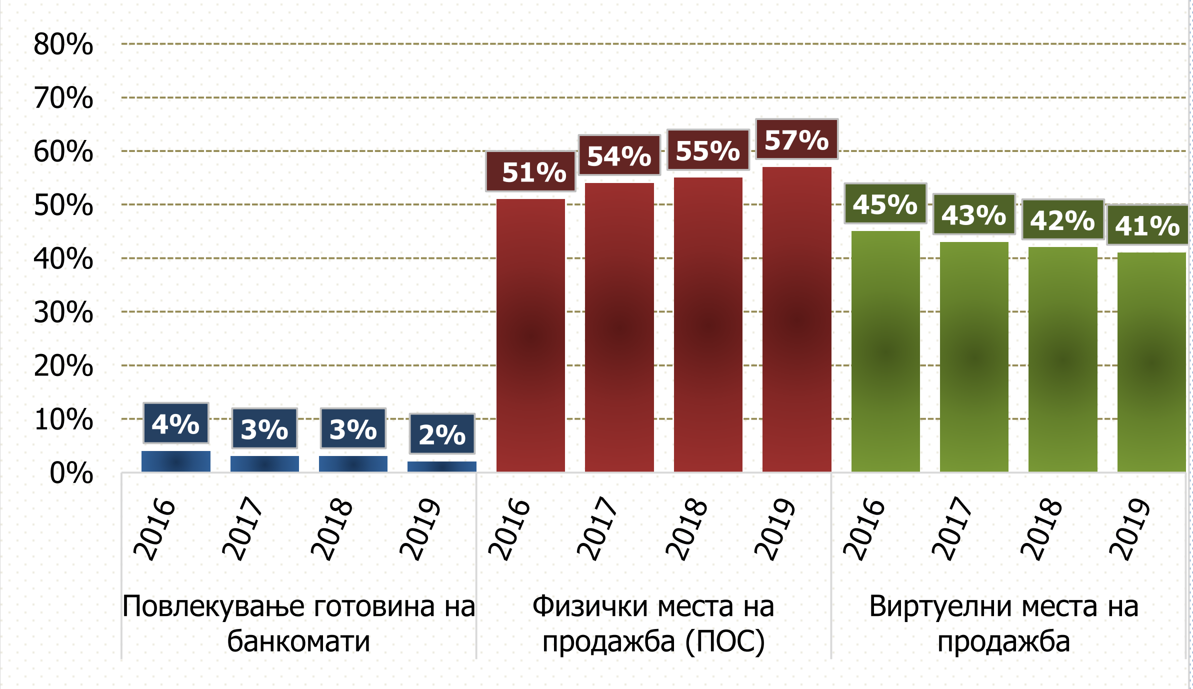

- Број на трансакции **– 7 милиони, со годишен раст од 25,7%.**
- Продолжува трендот на **зголемување** на учеството на трансакциите со нерезидентните платежни картички за вршење плаќања на уредите на **физичките места на продажба во нашата земја.**

- Број на трансакции **– 8 милиони, со годишен раст од 24,9%.**
- Сличен тренд на **зголемување** на учеството на домашните платежни картички за вршење плаќања на уредите на **физичките места на продажба,** при **високо учество** на плаќањата на **виртуелните места на продажба** надвор од земјата.

Трансакции на уреди опслужувани од страна на резидентни обезбедувачи на платежни услуги во земјата со картички издадени надвор од земјата

Трансакции на уреди опслужувани од страна на резидентни обезбедувачи на платежни услуги во земјата со картички издадени надвор од земјата

Трансакции на уреди опслужувани од страна на нерезидентни обезбедувачи на платежни услуги надвор од земјата со картички издадени од земјата

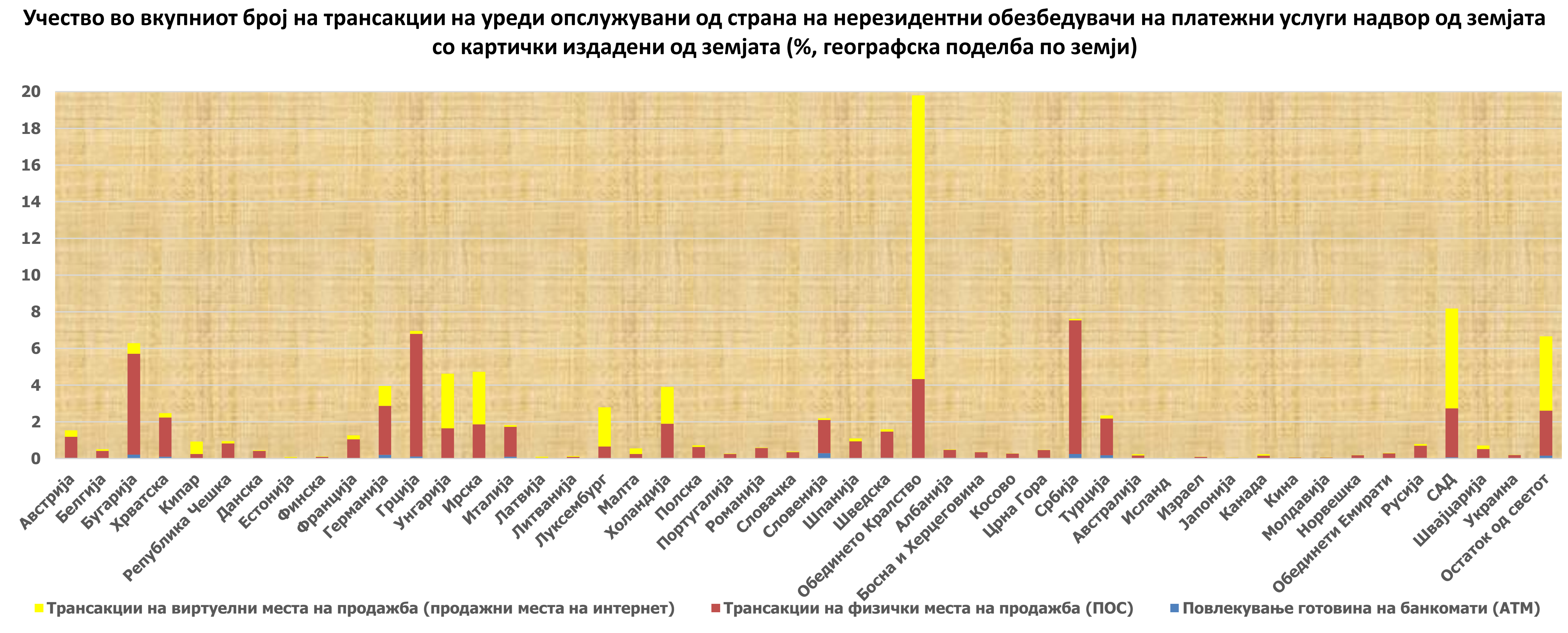

Трансакции на уреди опслужувани од страна на нерезидентни обезбедувачи на платежни услуги надвор од земјата со картички издадени од земјата

Платежна инфраструктура
во 2019 година

- Вкупниот број платежни картички бележи умерен раст од 1,4%., при **значителна промена од аспект на структурното учество на контактно-бесконтактните картички** во вкупниот број на платежни картички (годишен раст од 29%) достигнувајќи 53,2%.

Број платежни картички на крајот на 2018 година

1,847,394

1 платежна картичка по глава на жител (0,88)

- Учеството на **бројот на** ПОС-терминали **коишто поддржуваат картички со контактно-бесконтактна** технологија во вкупниот број уреди, на крајот на 2019 година, изнесува 62,9%, **или годишен раст од 8%**.
- Висок годишен раст од на бројот на **банкомати** со функција за иницирање **кредитен трансфер (22,4%)** и на **банкоматите со функција за депонирање готовина (19%).**
- **Повисок годишен раст на бројот на трговци кои прифаќаат плаќања со картичка на виртуелни места на продажба** (16,8%) во споредба со растот на трговците коишто прифаќаат плаќања со картичка на физички места на продажба (10,2%).

Платежна инфраструктура во 2019 година

- Вкупниот број трансакциски сметки на крајот на 2019 година изнесуваше **3,96 милиони сметки** и забележа мал годишен раст од **0,3%.**

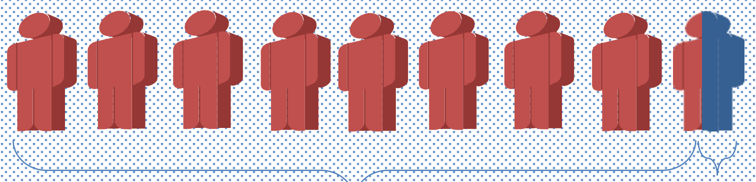

Физички лица – 95%

Правни лица – 5%

- **Зголемување од 3 п.п.** на учеството на бројот на сметките коишто нудат можност за електронски плаќања во вкупниот број трансакциски сметки. Сепак, само **12% од вкупниот број трансакциски сметки нудат можност за електронски плаќања**, што укажува на ограничена искористеност на дигиталните банкарски канали за вршење на плаќања.

- Оваа ограниченост е особено изразена кај **физичките лица кај коишто само 11%** од трансакциските сметки овозможуваат иницирање електронски плаќања, додека состојбата кај **правните лица е релативно подобра, 31%.**

- **Вкупниот број на депоненти** на крајот на 2019 година изнесуваше **1,81 милион**.

- Депонентите (физички и правни лица) може да имаат една или повеќе сметки во истата банка или во различни банки.

Депонент физички лице

2,2 трансакциски сметки

Депонент правно лице

1,6 трансакциски сметки

Трансакциски сметки коишто нудат можност за електронски плаќања

11% **Физички лице**

31% **Правно лице**

Платежна инфраструктура во 2019 година

- Бројот на блокирани трансакциски сметки на крајот на 2019 година, коишто се во сопственост на **108.215 блокирани депоненти, изнесуваше 231.884** (или 5,85% од вкупните трансакциски сметки) и оствари **годишен пад од 2,1%.**
- Блокираните сметки на **физичките лица – 191.265** коишто се во сопственост на 80.636 физички лица, бележат пад од 1,2%, додека пак блокираните сметки на **правните лица (40.619)** коишто се во сопственост на 27.579 блокирани депоненти правни лица, бележат годишен пад од 5,9%.

Платни системи во земјата во 2019 година

Вкупна вредност 14.185 милијарди денари
Годишен раст од 82%

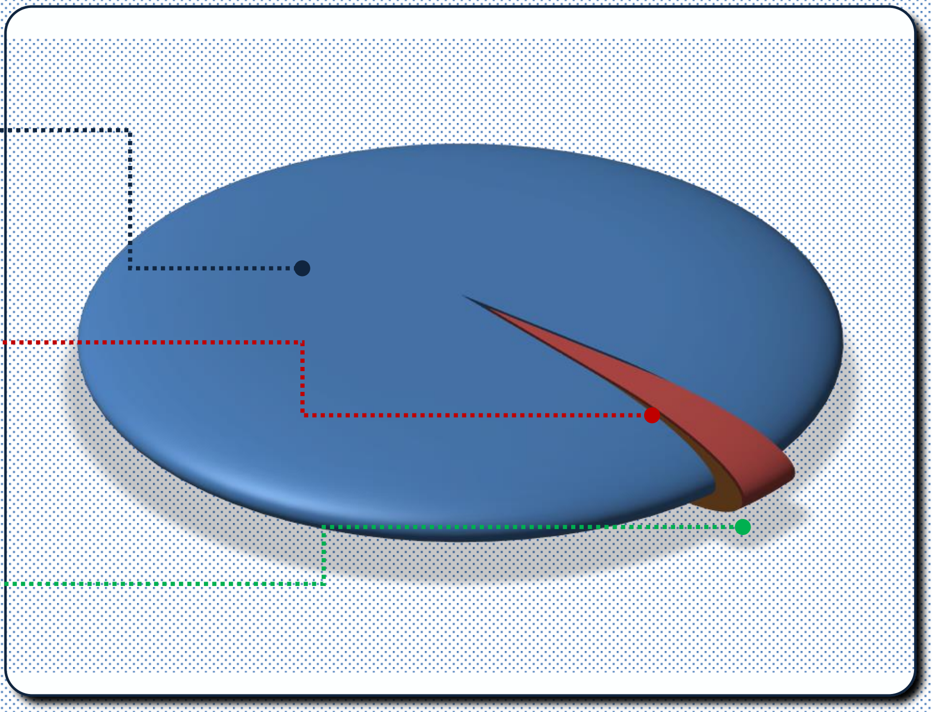

МИПС
97%
13.758 млрд.
КИБС
3%
426 млрд.
КАСИС
0,0003%
0,035 млрд.

Вкупен број на трансакциите 30,7 милиони
Годишен раст од 3%

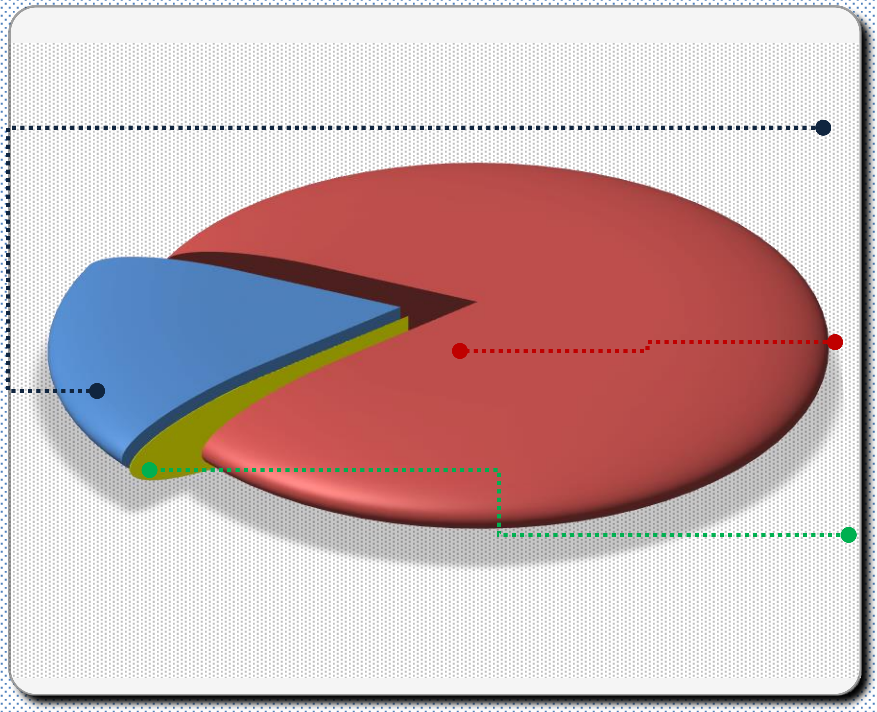

МИПС
18%
5,5 мил.
КИБС
82%
25,2 мил.
КАСИС
0,02%
0,007 мил.

Надоместоци коишто се наплатуваат од трговците на продажните места во 2019 година

- **Намалување на надоместоците се забележува речиси кај сите категории** и тоа кај трговците со висок годишен промет од 10 до 50 мил МКД (0,02 п.п.), понатаму кај трговците со промет над 50 мил. МКД (за 0,01 п.п) и кај трговците со промет од 1 до 10 мил. МКД (за 0,01 п.п.).
- **Пораст кај надоместокот е забележан единствено кај трговците со годишен промет понизок од 1 мил. (за 0,04 п.п.).**

- Од аспект на дејноста на трговецот, **највисок надоместок и натаму се наплатува од„државните институции“ (1,70%) и „електронската трговија“ (1,63%).**
- Од друга страна, во 2019 година**,** слично како и во 2018 година**, најнизок надоместок** се бележи кај дејноста **„бензиски станици“ (0,88%)**

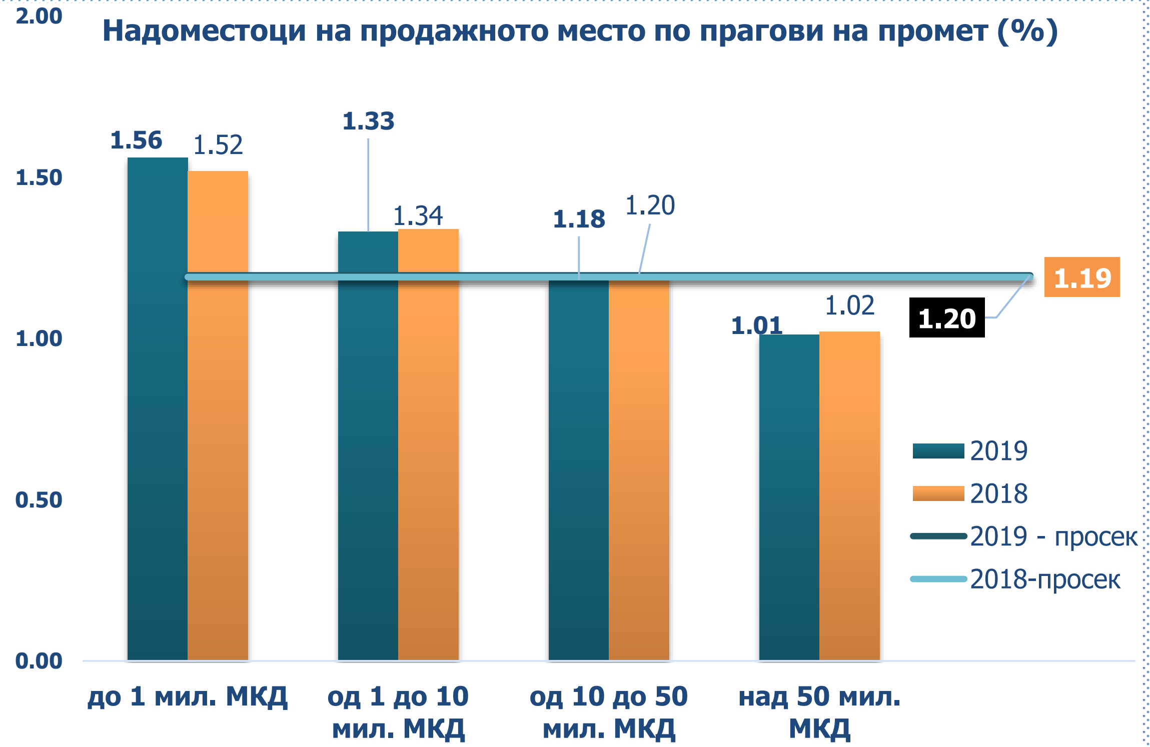

Интернет-корисници кои нарачале стоки/услуги на интернет во последните 12 месеци (%)

- Во период од 4 години (2016-2019 година), се забележува **зголемување на учеството на населението во ЕУ кое купува преку интернет за 8 п.п. и достигнува 63%** од населението кое користело интернет во 2019 година.
- Позитивни тенденции се забележуваат и во Република Северна Македонија, каде што **процентот на население кое користи и купува преку интернет се зголемува од 16% во 2016 година на 29% во 2019 година**.

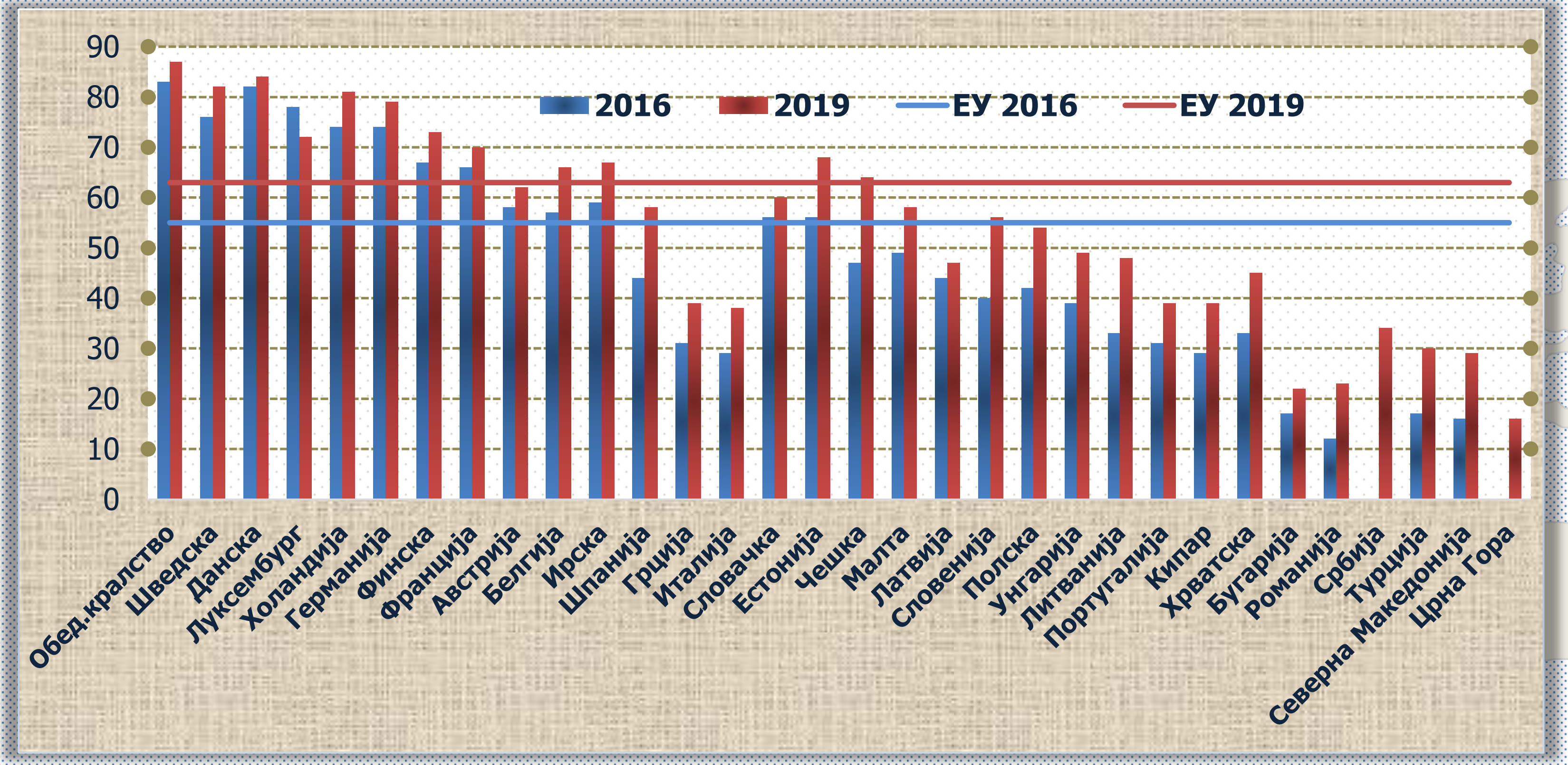

Интернет-корисници кои купувале производи/услуги за лични потреби по групи на возраст (2019, %)

- **Во ЕУ возрасните групи од 25 до 34, 16 до 24 и 35 до 44 години имале највисок процент на интернет-купувачи (со 81%, 77% и 74%, соодветно),** додека **во земјата најмногу купувале преку интернет лицата во рамки на возрасната група од 25 до 34 и од 16 до 24 години (со 47% и 45%, соодветно).**
- Повозрасните лица, а особено оние во **возрасната група од 55 до 74 години, купувале многу помалку на интернет**, што е особено забележително во земјата каде што нивното учество е 9%.

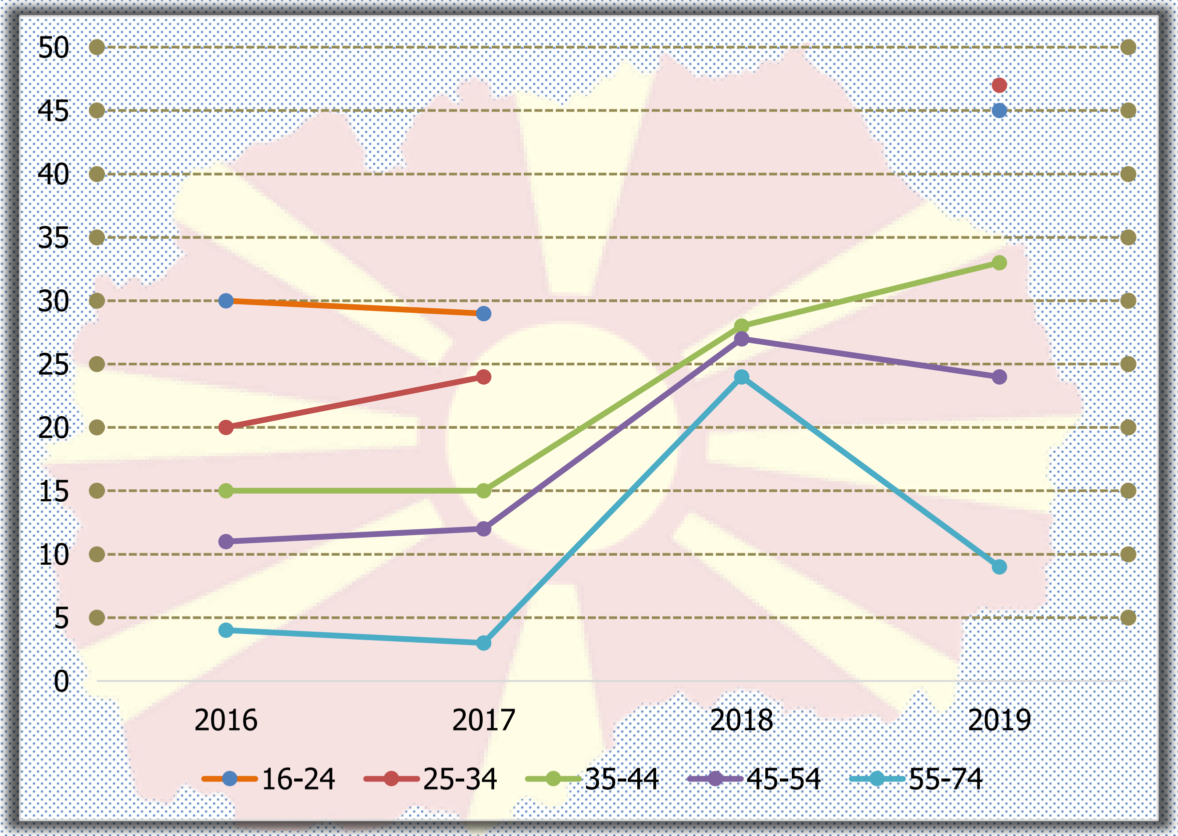

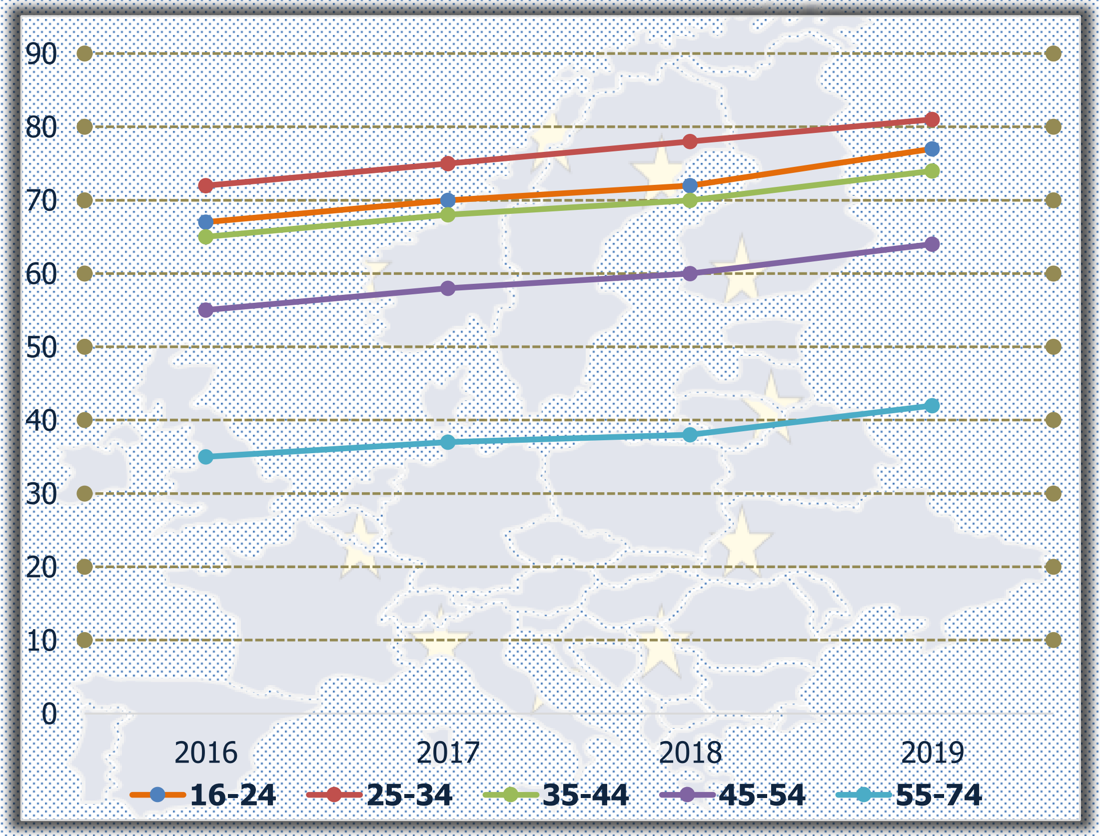

Интернет-корисници кои купувале производи/услуги за лични потреби во последните 3 месеци (2019, %)

- Најголемиот дел од населението **во Република Северна Македонија потрошило помалку од 50 евра** за купување стоки и услуги на интернет, додека, пак, најголем дел од населението во ЕУ потрошило повеќе од 100 до 500 евра.
- Најголемиот број од купувачите преку интернет во **Република Северна Македонија (64%) направиле 1-2 купувања** во 2019 година, додека во ЕУ најголемо учество имаат купувањата во категориите 1-2 пати (32%) и 3-5 пати (34%).

Висина на парични средства потрошени за интернет купувања (2019, % ЕУ/РСМ)

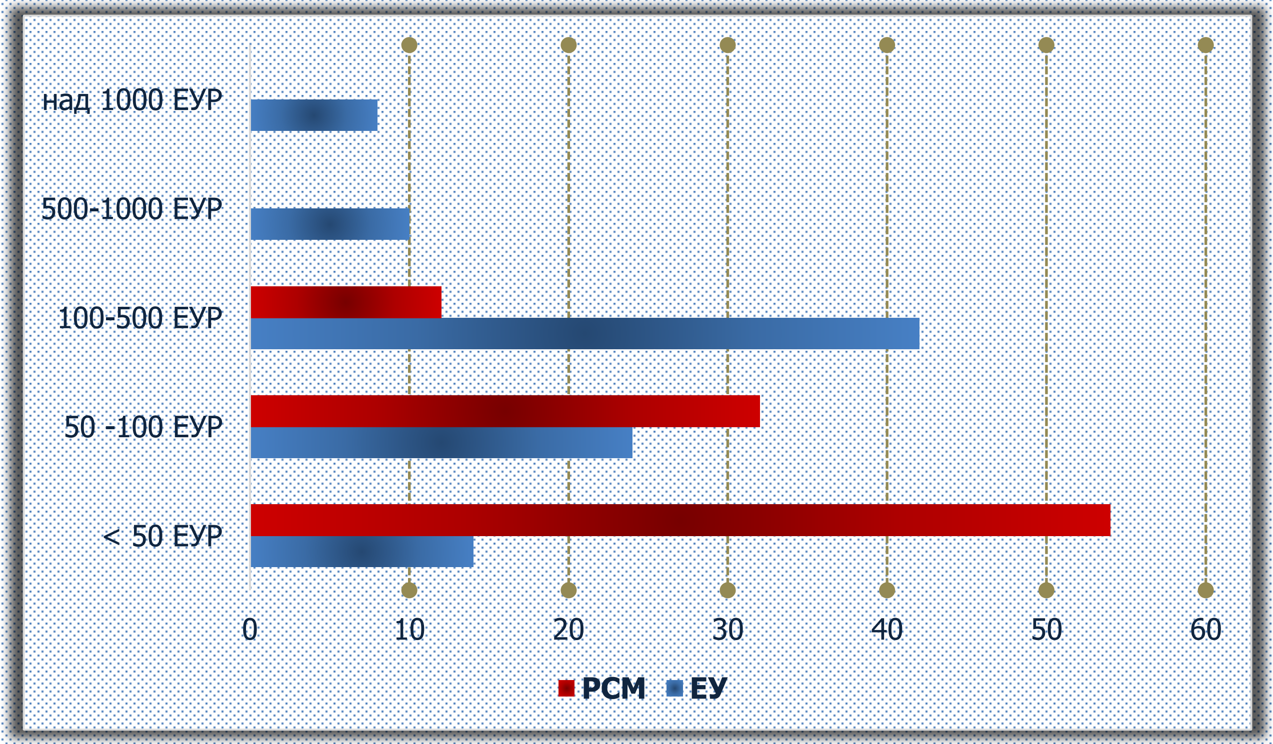

Број на интернет купувања (2019, % ЕУ/РСМ)

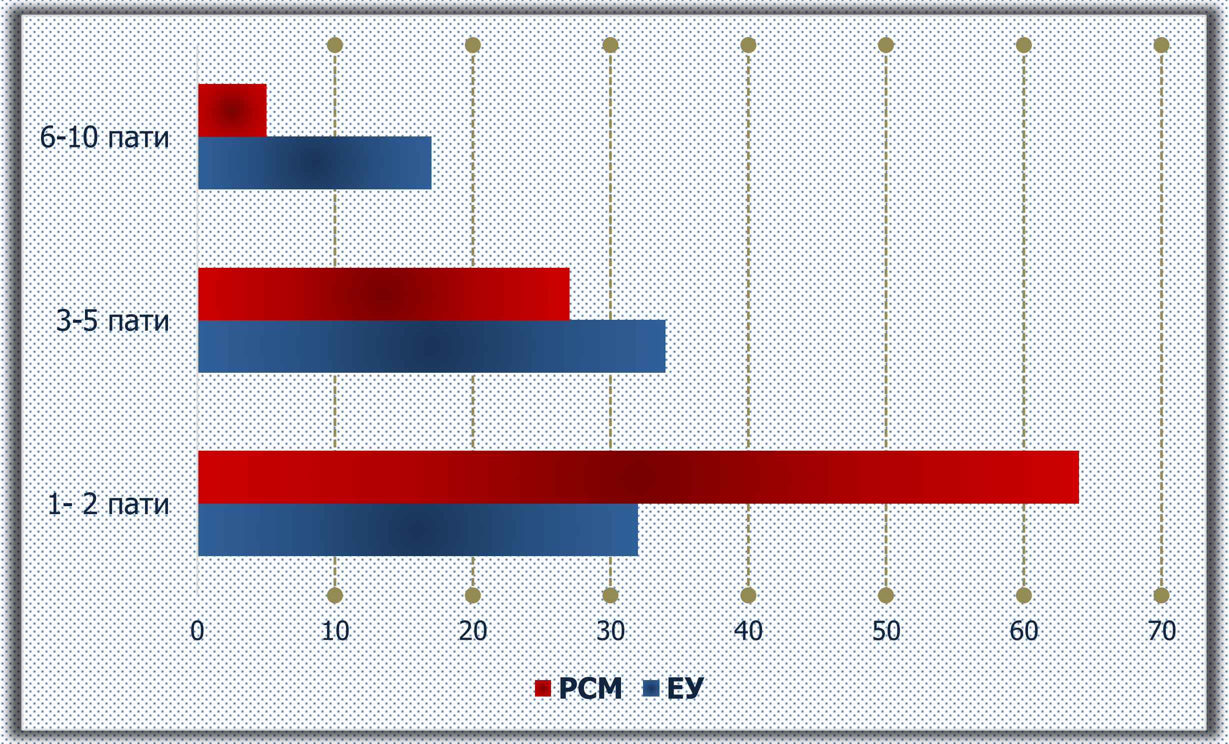

Интернет-купувања од аспект на видот на стоките и услугите (2019, %, ЕУ/РСМ)

➢ **Од аспект на видот на стоките и услугите, населението во Република Северна Македонија најмногу купувало облека и спортска опрема на интернет,** додека во ЕУ постои поголема разновидност на стоките и услугите коишто се купувале преку интернет (облека и спортска опрема, патувања и хотелски аранжмани, производи за домаќинство, билети за настани, книги, списанија и весници и сл.).

Национални и прекугранични интернет-купувања (2019, %)

- **Населението од Република Северна Македонија најмногу купувало од интернет-трговци во националната економија (20%) и интернет-трговците надвор од ЕУ** (15%) во 2019 година, што претставува зголемување за 14 п.п, односно 4 п.п соодветно, во однос на 2016 година.
- Од друга страна, **најголемиот процент од населението во ЕУ купувало од интернет-трговци во националната економија** (55% во 2019 година). Сепак, се забележува и мал пораст на населението кое купувало од интернет-трговци во други земји на ЕУ и надвор од ЕУ во споредба со 2016 година.

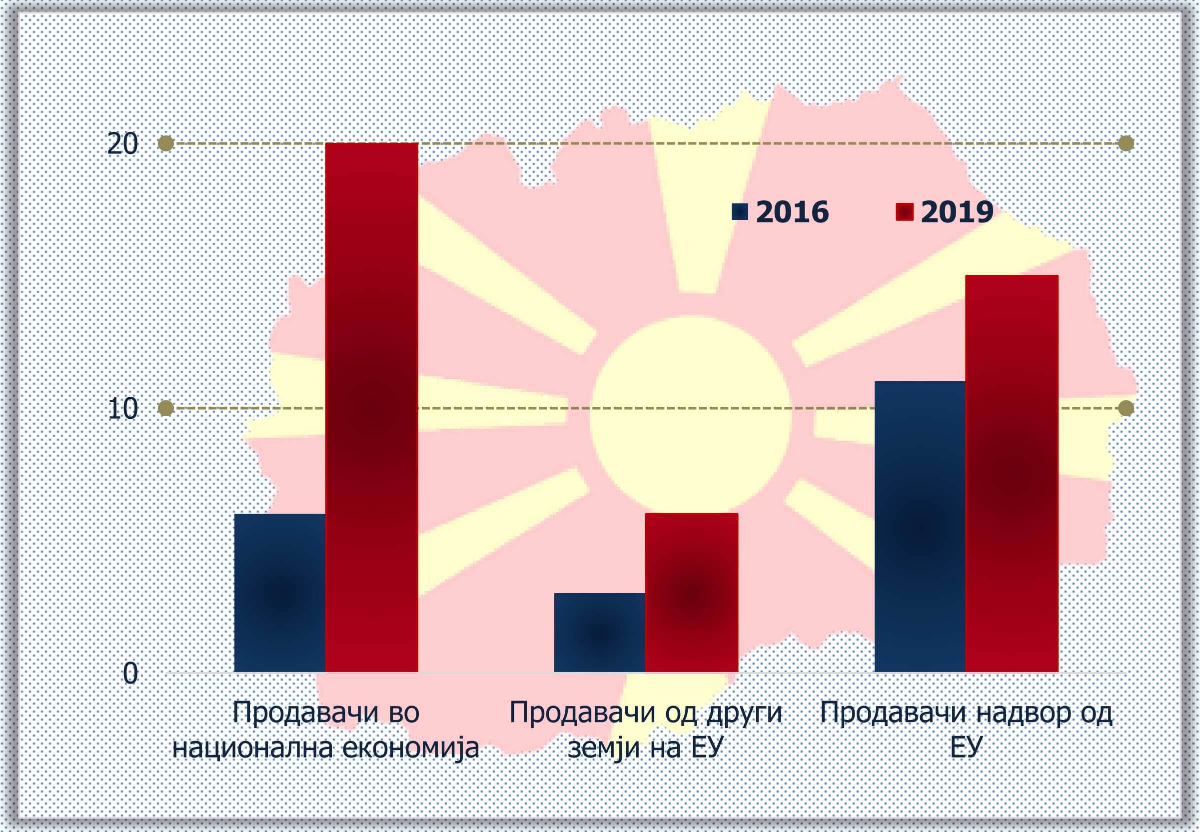

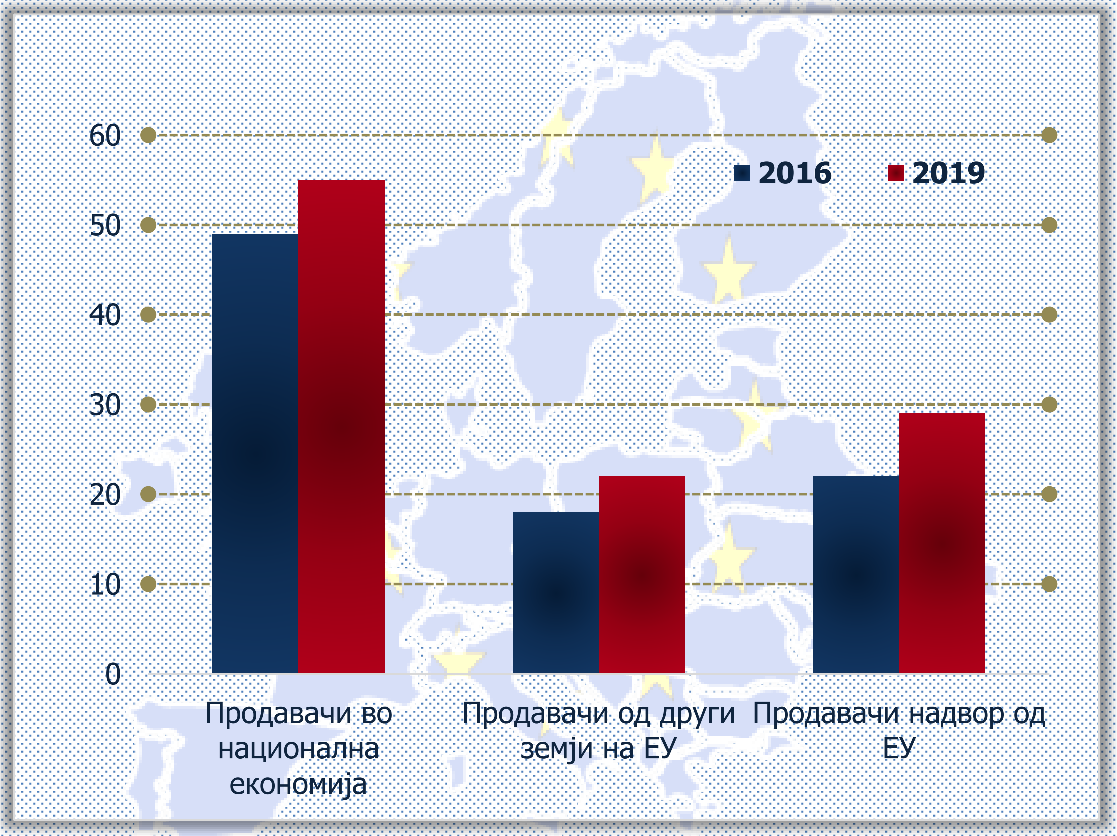

Корисници кои користеле интернет за електронско банкарство во последните 3 месеци (%)

- Во изминатиот четиригодишен период, забележан е **нагорен позитивен тренд на зголемување на бројот на корисници на интернет- банкарството за 9 п.п. во 2019, во однос на 2016 година и достигнува 58% од населението кое користело интернет за вршење плаќања на ниво на ЕУ.**

- Слични тенденции се забележуваат и **во Република Северна Македонија, каде што процентот на население кое користи интернет- банкарство се зголемува од 9% во 2016 година на 15% во 2019 година.**

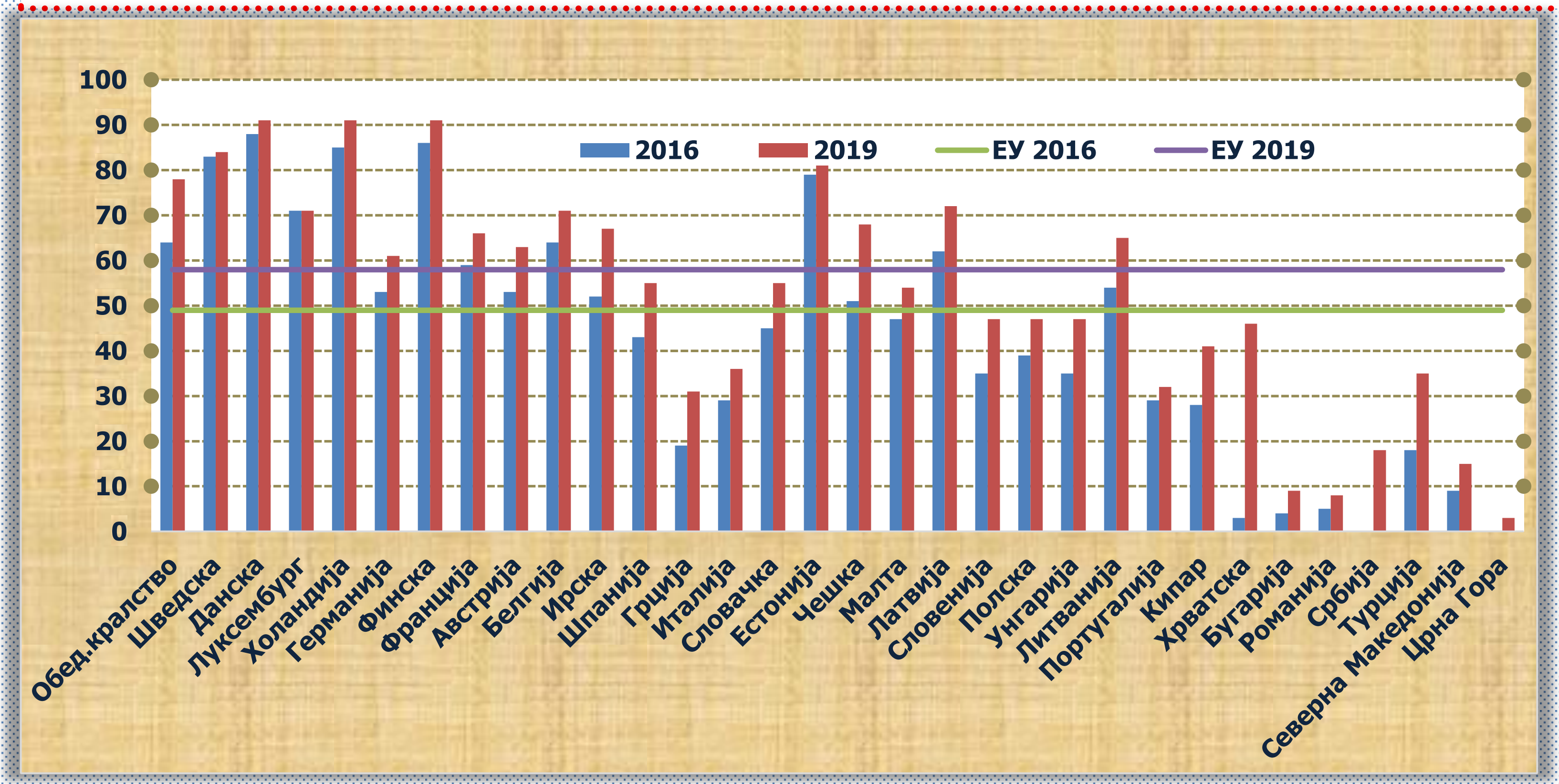

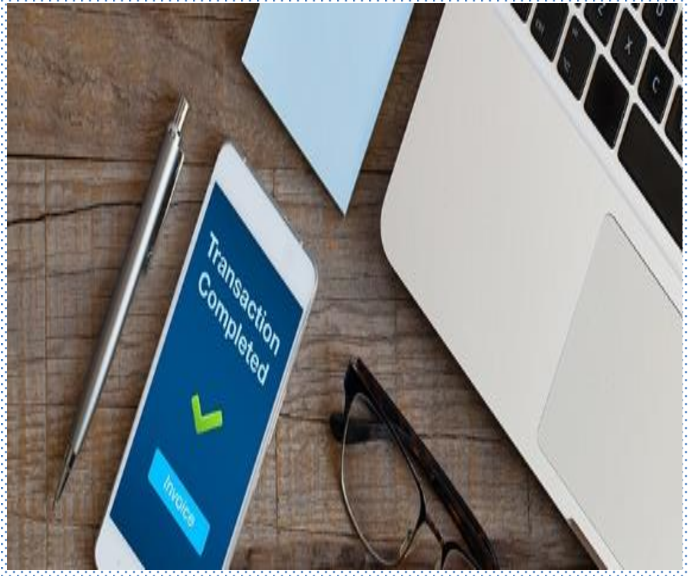

Благодариме